

Markedet

Tone Ognedal

august 2015

Markedet

- Markedet for tomater
- Boligmarkedet
- markedet for helsetjenester
- Aksjemarkedet
- Markedet for live bandmusikk

Hva skiller de ulike markedene?

Hvordan skal vi modellere markedet?

Hva kjennetegner markedet? Se spesielt på:

- Antall selgere og kjøpere
- Varene like eller forskjellige (merkevarer?)
- Hvor god informasjon har selger? Og kjøper?
- Kostbart å skifte selger/kjøper?

Et idealmarked: Fullkommen konkurranse (Competitive market)

MT kap. 3

Forutsetninger

- **mange, små kjøpere og selgere** - ingen har markedsmakt
- **homogene varer** - bare pris som betyr noe
- **full informasjon og ingen transaksjonskostnader** - alle kan uten ekstra kostnader kjøpe der prisen er lavest/selge der prisen er høyest

**(Nesten) ingen markeder som oppfyller alle forutsetningen.
Er da FK-modellen interessant?**

- Referansemodell
- God nok tilnærming til at den kan brukes på mange markeder
- Etterspørsels- og tilbudsfunksjoner brukes i modeller av mer realistiske markeder

Etterspørsel. MT kap.3 s.43-49

Hva bestemmer etterspørselen etter en vare eller tjeneste i markedet?

- Pris på varen
- Pris på andre varer
- Inntekten til kjøperne
- smak, vaner, moter etc

Hvordan modellere etterspørsel ?

Mange, små kjøpere. Hver enkelt betrakter prisen som upåvirket av eget kjøp. Da kan vi lage en **etterspørselsfunksjon**: Forteller hvor mange enheter (x) som etterspørres i markedet når vi setter inn en verdi på p og alle de andre faktorene som påvirker etterspørselen .

Etterspørselskurven (E-kurven)

Hvor mye som etterspørres av en vare (x) til ulike priser på varen (p) på varen, for gitt verdi på de andre faktorene.

Skal bare bruke lineære funksjoner:

$$x = -ep + d \quad (1)$$

e og d er positive tall (parametre).

Tegn kurven i et x,p -diagram for $e = 0.5$ og $d = 40$. Se hvordan kurven flyttes hvis e eller d endres. (Konvensjon: p på vertikal akse, x på horisontal.)

Hvor er det blitt av de andre faktorene (enn p) som påvirker etterspørselen etter varen? Pris på andre varer, inntekten til kjøperne, smak, vaner, moter etc.

Endring i disse faktorene vil gi **skift i kurven** - dvs de andre faktorene er "gjemt" i e og/eller d .

Endring i p gir bevegelse langs E-kurven.

Endring i "andre faktorer" gir skift i E-kurven.

Eksempel: Etterspørsel etter jordbær

$$X = -ep + \alpha p^a + \beta q + \gamma y + 100 \quad (2)$$

der p er pris på jordbær, p^a pris på andre bær, q pris på fløte og y gjennomsnittsinntekt i markedet. $\alpha > 0$, $\beta < 0$ og $\gamma > 0$ er konstanter (parametre).

Jordbær og andre bær er *substitutter*. Jordbær og fløte er *komplementære*. For å kunne tegne i et p, x -diagram definerer vi

$$\alpha p^a + \beta q + \gamma y + 100 = d \quad (3)$$

Og får etterspørselsfunksjonen

$$x = -ep + d \quad (4)$$

Endringer i p^a , q eller y endrer d - og gir dermed *skift* i kurven: For en gitt p endres X .

3 etterspørselsfunksjoner

- (A) $x = -2p + 200$,
- (B) $x = -p + 200$
- (C) $x = -p + 100$

forts. Etterspørselsfunksjonen

Forteller hvor mange enheter (x) som etterspørres i markedet til ulike priser (p) på varen

$$x = -ep + d \quad (5)$$

Når p øker med én enhet reduseres x med e enheter.

$$\Delta x / \Delta p = -e$$

Siden vi tegner kurven med x på horisontal akse vil vi ha p som funksjon av x : Løser (5) med hensyn på p og får

$$p = -\frac{1}{e}x + d/e \quad (6)$$

For enhver mengde x forteller (6) hva prisen må være for at markedet skal etterspørre akkurat denne mengden. Dersom x skal økes med én enhet må p reduseres med $1/e$ enheter:

$\Delta p / \Delta x = -1/e$ kalles **stigningstallet til etterspørselskurven** (tegnet i diagram med x på horisontal akse og p på vertikal.)

Tolkning av helning på etterspørselskurven:

Jo brattere kurve desto mindre prisfølsom er etterspørselen

Tilbudsfunksjonen. MT s.76-79

Forteller hvor mange enheter(x) som tilbys i markedet til ulike priser (p) på varen:

$$x = ap - b \quad (7)$$

hvor a og b er positive konstanter (tall).

Andre faktorer (enn p) som påvirker tilbudt mengde, som lønninger, kapitalkostnader, teknologi etc, påvirker helning og/eller beliggenhet av (8) - dvs påvirker a og/eller b .

Når p øker med én enhet øker tilbudt mengde x med a enheter: $\Delta x / \Delta p = a$

Anta at tilbudsfunksjonen er $x = 10p - 20$. Tegn den opp i et x, p -diagram.

Drøft prisfølsomheten :

- tilbudet av hybler i oslo
- etterspørselen etter sigaretter
- tilbud av og etterspørsel etter jordbær
- tilbudskurven for vaskehjelp

Markedslikevekt. MT.50-54

Marked med etterspørselsfunksjon $x = -0.5p + 80$ og tilbudsfunksjon $x = p - 40$.

- Regn ut likevektspris og -kvantum (mengde).
- Hvordan endres likevekten dersom etterspørselsfunksjonen endres til $x = -0.5p + 110$?
- Anta nå at tilbudt kvantum er \bar{x} , uavhengig av pris. Hva må p være for at \bar{x} skal bli solgt når (a) $\bar{x} = 50$ og (b) $\bar{x} = 20$

Hva du skal kunne:

- Forklare de viktigste forutsetningene for et FK-marked
- Forklare hva en ettersørselsfunksjon er
- Forklare hva en tilbudsfunksjon er
- Gi en tolkning av helningen langs T- og E-kurve
- Forklare hvordan pris og kvantum bestemmes i et FK-marked
- Kunne regne ut markedslikevekt med oppgitt T- og E-funksjon
- Forklare ved hjelp av en figur hva som skjer i markedet ved skift i T- eller E-kurven

Lesestoff utenom læreboka

Mange gode introduksjonsbøker i mikroøkonomi - god ide å ta en titt flere. Se etter bøker a for eksempel: Bernheim and Winston, J.Stieglitz, D.Rubinfeld, Pindyck and Rubinfeld, P. Krugman.

På norsk: Espen Moen og Christian Riis: Moderne mikroøkonomi, Gyldendal, 2012.